
31.01.2019

[Uudis](#)

Seotud lingid

[Taani finantsjärelevalve ingliskeelne raporti kokkuvõte](#)

Finantsinspektsiooni tagasiside Taani finantsjärelevalve 29.01.2019 avaldatud raporti ingliskeelsele kokkuvõttele, mis käsitleb Taani järelevalvelisi tegevusi Danske panga Eesti filiaali kaudu toimunud rahapesu tõkestamisel.

Raporti ingliskeelses kokkuvõttes esitatakse rida väiteid või seisukohti, millega Finantsinspektsioon ei nõustu, tuginedes nii õiguslikele kui ka faktilistele asjaoludele. Alljärgnevalt esitame kokkuvõtlikult meie tagasiside raporti ingliskeelsele kokkuvõttele.

Danske panga organisatsioon ja juhtimine ei toiminud. Taani finantsjärelevalve ülesandeks oli ja on Danske panga organisatsiooni ja juhtimise järelevalve, sealhulgas selle panga filiaalides.

Taani finantsjärelevalve Finanstilsynet viitas enda koostatud raporti ingliskeelses kokkuvõttes tõsistele puudustele Danske panga organisatsioonis ja juhtimises. Panga üldine kontrollisüsteem oli puudulik. Veelgi enam, pank otsustas Eesti filiaali panga üldise IT-süsteemiga mitte integreerida, mis omakorda raskendas filiaali tegevuse efektiivset monitoorimist. Samuti ei kehtestatud täiendavaid riskijuhtimise süsteeme. Panga sisemised kontrollisüsteemid ei töötanud, mistõttu ei suudetud adekvaatselt ja õigeaegselt tuvastada organisatsioonis aset leidnud rikkumisi.

Finantsinspektsiooni meelest väärib esiletõstmist, et tulud, mis Danske pank mitte-residentide teenindamise eest Eestis teenis, ei olnud proportsioonis filiaali suurusega ning oleks ainuüksi juba seetõttu pidanud panga tasandil ohutuled sisse lülitama. Veelgi enam, Finantsinspektsioon on seiskohal, et panga organisatsioon ja juhtimine peavad olema ülesehitatud ja töötama selliselt, et see katab panga kõiki riskivaldkondi, kaasa arvatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kontrolli ja vastavat riskijuhtimist.

Euroopa Liidu pangandusdirektiivid, määrused ja suunised sätestavad ühtsed minimaalsed reeglid pankade organisatsiooni ja juhtimise korraldamiseks. Seadus paneb väga selgelt paika panga päritoluriigi järelevalvele kohustuse teha järelevalvet panga organisatsiooni ja juhtimise korralduse üle, sealhulgas panga filiaalides, kuivõrd viimane ei ole eraldiseisev juriidiline isik, kes iseseisvalt vastutaks oma kreditoride ees.

Eesti Finantsinspeksioon sundis 2014. ja 2015. aastal Danske panka sulgema enda mitte-residentide äri Eestis. Mitte ükski teine institutsioon Taanis ega Eestis ei tegelenud sellel ajal aktiivselt kõnealuste riskide lõpetamise ega nõrkustega panga organisatsioonis ja juhtimises, välja arvatud Eesti Rahapesu Andmebüroo, kes abistas Finantsinspeksiooni väärtusliku taustainfoga.

Eesti Finantsinspeksioon tugineb oma tegevuses Eesti seadusele. Eesti finantsjärelevalve viis Danske pangas läbi mitu kohapealset kontrolli ning teostas hulgaliselt teisi järelevalvetoiminguid. Kõige tähelepanuväärsemad on 2014. aastal läbi viidud kaks kohapealset kontrolli, mille tulemusel tuvastati Danske pangas suures mahus tõsiseid seaduserikkumisi. Peale Finantsinspeksiooni ja Danske panga vahelise järelevalvelise dialoogi ebaõnnestumist otsustas Eesti finantsjärelevalve teha Danske pangale ettekirjutuse, kohustades panka puudused likvideerima ning ehitama üles riskidele vastavad kontrollisüsteemid. Ettekirjutuse tulemusel väljus Danske pank 2015. aasta lõpuks mitte-residentide ärist. Eesti Finantsinspeksioon tegutses viidatud järelevalvetegevusi rakendades sõltumatult, saamata selleks Taanist mingit informatsiooni või juhiseid. Eesti Finantsinspeksioon küsis Taani finantsjärelevalvelt sisendit ja soovitusi enne kohapealsete kontrollide läbiviimist panga filiaalis 2014. aastal. Esimese kontrolli puhul palus Taanis järelevalve ennast kontrolli tulemustega pelgalt kursis hoida ning teise puhul ei saanud Eesti Finantsinspeksioon Taanist mingit tagasisidet.

Finantsinspeksioon oli ka varem Taani järelevalvet Danske panga riskidest ja organisatsiooni juhtimises valitsevatest probleemidest teavitanud. Enne 2014. aasta kohapealsete kontrollide läbiviimist informeeris Eesti Finantsinspeksioon Taani finantsjärelevalvet panga probleemidest nii 2012. kui ka 2013. aastal. Nähes, et Taani järelevalve ei tegutse, otsustas Finantsinspeksioon probleemi lahendamisega iseseisvalt edasi tegelda.

Praegu Euroopas kehtivate regulatsioonide alusel on Eesti ja Taani pädevatel asutustel jagatud vastutus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalves Danske panga Eesti filiaalis. Oleme seda koos Taani finantsjärelevalveasutusega ka mais 2018 avaldanud. Seni on Eesti Finantsinspeksioon tegutsenud teadmises, et jagatud ülesannete puhul Taani finantsjärelevalvel kui panga päritoluriigi järelevalvel on sisuliselt juhtiv roll Danske organisatsiooni ja juhtimise, sealhulgas panga rahapesu tõkestamise järelevalves. Arvestades Taani järelevalve hiljuti avaldatud raportit, on selge, et Taani järelevalve näeb juhtrolli hoopis Eesti Finantsinspeksioonil.

Taani järelevalve väidab enda raportis, et Eesti Finantsinspeksioon vastutab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve eest Danske panga Eesti filiaalis. Eesti Finantsinspeksiooni arvates on see asjaolude lihtsustatud käsitlemine. Finantsinspeksioon on korduvalt selgitanud, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolmas direktiiv (AMLD3), regulatsioon, mis harmoniseeris rahapesu tõkestamise Euroopa Liidus enne 2015. aasta juunit, eraldi ei reguleerinud asutuste pädevust panga piiriülesel tegevusel asutamisevabaduse realiseerimisega (filiaalide tegevus). Eesti Finantsinspeksiooni arvates rahapesu ning terrorismi rahastamise vastu võitlemine pangas tähendab vastavate kontrollisüsteemide ülesehitamist ja rakendamist, mis on osa panga tervikorganisatsioonist ja juhtimisest.

Finantsinspeksioon on seisukohal, et teoreetiline ja tehislik on eristada järgalt panga seda organisatsiooni ja juhtimist, mis tegeleb rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise riskidega ülejäänud panga organisatsioonist ja juhtimisest. Tegelikuses on panga organisatsioon ja juhtimine üks tervik. Enamik Euroopa Liidu koduriigi järelevalveid tegelevad rahapesu tõkestamise riskikontrolli organisatsiooniga ka panga teises riigis asuvates filiaalides.

Ühelegi pangale ei meeldi olukord, kus päritoluriigi järelevalve annab finantsasutusele ühte moodi juhiseid organisatsiooni ja juhtimise korraldamiseks ning vastuvõtva riigi järelevalve kohustab panku tegutsema teisiti. Finantsinspeksioon arvab, et Euroopa harmoneerivad normid ja asutused on loodud selleks, et taolisi vastuolusid vältida. Seetõttu reguleeris rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise neljas direktiiv (AMLD4), mis kehtib alates 2015. aasta juunist, õigustatult piiriülese jurisdiktsiooni küsimusi, sätestades üldreeglid päritoluriigi ja vastuvõtva riigi pädevate asutuste ülesannete jaotusest.

Finantsinspeksiooni on mõneti kummastunud Taani finantsjärelevalve kindlast väitest, justkui oleks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve Danske panga Eesti filiaalis ainult Eesti Finantsinspeksiooni ülesanne. Esiteks ei ole arusaadav, mis perioodi Taani finantsjärelevalve selline avaldus käsitleb ning kas Taani finantsjärelevalve on Eesti seaduse ekspert. Teiseks, Eesti, nagu ka ülejäänud Euroopa Liidu liikmesriigid, otsustab ise, kuidas täpselt ta Euroopa Liidu direktiive, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise direktiive oma seadusesse üle võtab. Riik otsustab ka seda, mitu asutust riigis ja mis ülesannete täitmisega täpselt seoses rahapesu tõkestamisega tegeleb. Eestis tegeleb rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega direktiivi rakendamise kontekstis mitu asutust. Näiteks esitatakse pankade ja siin tegutsevate välisfiliaalide kahtlaste tehingute teavitused Rahapesu Andmebüroole. Rahapesu Andmebürool on õigus nõuda täiendavat informatsiooni ning külmutada varasid, kaasa arvatud pankade filiaalides.